

Илига два пъти въ седмицата нева:
Срѣда и Събота.
 Цѣна:
 За година . . . 5 ср. рубли лон.
 За шестъ месеци 3 ср. рубли .

Сичко, което се отнася до вѣстника, надписва се направо до
Т. Х. Станчевъ въ Русчукъ.
 Неизплатени писма не се приематъ.
 Ръкописи назадъ се не връщатъ.

За Обявления се заплаща:
 За всеки редъ при пръвѣ пжтъ 20 стот.
 За " " " вторий пжтъ 10 "

ПО МЕДЕЦИНСКАТА ЧАСТЪ.

Много пжти сме казвали, че ний сме на уреждане като нова — млада държава — вчерашно дѣте — а по нѣкогашъ въ много отношения, сме признавали, че въ разни клонове на държавния ни строй, се осѣща нужда отъ хора специалности, които съ врѣме не сме могли да приготвимъ, защото макаръ че всички желаяхме и очаквахме освобождението си но, незнаяхме положително кога ще се сбъдне то, при това и обстоятелствата и условията на миналия ни животъ, не ни спомагаха въ нищо.

Има обаче единъ клонъ, който по специалността си въ насъ, още въ I-ий денъ на освобождението ни, представляваше около 100 членове, всичкитѣ родомъ Българи, възпитани въ различни медицински училища и факултети. — Съ една рѣчь, имахме много повече Българи — Доктори, отъ колкото имаха съседнитѣ намъ държави при възраждането си, Ромжния — Ромжии и Гърция — Гърци, па имаме много повѣче, отъ колкото има и даже и днесъ сродната намъ Сърбия — Сърби.

Нѣ като знаяхме, че Гърция при възраждането си ся послужи само съ доктори за свои държавници, като знаяхме че мнозина отъ нашитѣ Българи сж занимавали високи длъжности въ странство както Г. Г. Протичъ и Атанасовичъ като професори въ Ромжнекия факултетъ, като членове въ Румжнекия върх. Медицински съвѣтъ; Г. Д-ръ Шинмановъ въ Виенскитѣ болници — помощникъ професоръ; Г. Г. Йордановъ, Сарафовъ, Биссеровъ, Чалжковъ, Димитровъ, Петковъ и пр. и пр. въ Ромжнекия войска съ чинове до Майори даже; Г. Г. Моловъ, Браделъ и пр. въ Рускитѣ болници; Черневъ, Черенъ, Пенчовъ, Калевичъ, Парушевъ, Друмевъ, Золотовичъ, по разнитѣ Френски и Ромжнеки болници и по разни граждански медицински длъжности; ний доста наивно ся гордѣяхме че, ако тия Господиновци даже да не цѣха да взематъ живо участие за уреждането на държавицата ни, за да отетжпятъ това право на други по опитни, ако не поучени люди, то на вѣрно поне ще са заловятъ да уредятъ медицинската частъ, тѣй както сж умели да уредятъ тая частъ въ чуждитѣ земи или поне спорѣдъ както сж видѣли че те сж уредени. —

Но що видѣхме и що виждаме въ клѣтката наша България?

Отъ начало монополъ!!! Нѣкои си Господа силно протежирали, отъ начало още (въ едно докторско събрание въ Търново), за да си усигорятъ монополътъ, бѣха прѣдложили щото прѣдседателъ на медец. съвѣтъ не може да бѣде други, освѣнъ единъ докторъ — медицине изъ Москва!!! (и това защото отъ всичкитѣ Българи възпитани въ Россия, само единъ притежаваше титлата Докторъ — медицине); тия протежи-

рани Господиновци, завзеха всекнѣй по 2-3 поста, въоружиха са съ по 15-16000 лева годишна заплата; отхвърлиха на страна всекиго, който не е Руски възпитаникъ, назначиха на най високитѣ постове хора съ по низки академически титли (врачове, officiers de santé, Licenciés en Medecine), а докторитѣ ги оставиха като подвластни, не, напълно подчинени подъ тѣхъ!!! Така Г-нѣ Браделъ — врачъ са назначи Старшии врачъ при Софийската I-во класна Болница, а Г-нѣ Золотовичъ — Докторъ за неговъ ординаторъ; Г-нѣ Пановъ, Мирковъ, Петковичъ, ся назначиха за отдѣлни врачове макаръ че не сж доктори, а Г. Г. Йордановъ, Сарафовъ, Петковъ, Парушевъ, Селвелиевъ, Биссеровъ и пр. за прости Дружинни лѣкари, Макаръ че те притежаватъ по висша академическа титла сир. че всичкитѣ сж доктори въ медицината; макаръ че мнозина отъ тѣхъ сж биле капитани и майори въ другитѣ войски (странни), по тукъ трѣба да бждѣтъ само капитани и подвластни на тия, които са смаяха когато безъ даже да сж биле солдати, изведнайъ са видѣха майори.

Видѣхме даже и доктори, които тамъ гдѣто сж си обдържали академическата титла, нѣматъ право да пробиятъ нито единъ цирей, както е Свищовския Д-ръ Павловичъ, а въ насъ му са даде длъжностъ за Окр. Врачъ и му са повѣрва една болница, въ която всекнѣй денъ трѣба да режи крака и рѣцѣ! —

Видѣхме Българи — доктори да ся расхождатъ безъ никаква докторска длъжностъ, а да ся повикватъ отъ незнамъ гдѣ си врачове, за да имъ ся повѣрватъ тия длъжности!

Най сѣтнѣ видѣхме, о чудо! дебелокожитѣ Българи неспособни да ся уредятъ и въ медицинската частъ, да имъ ся натрапятъ и тукъ специалности съ двойни министерски заплати!! а тия които сж изработили почти цѣлия Ромжнеки медицински уставъ (както е Д-ръ Атанасовичъ), да ся прогонятъ изъ България, да нѣма за тѣхъ залогъ хлѣбъ въ тѣхната татковина! Видѣхми Г-на Д-ра Протича принуденъ да си даде оставката отъ Медец. съвѣтъ; защото прѣдседателътъ така искаше!! Видѣхме Г-нѣ Д-ръ Шинмановъ тоже да са пропжди изъ Медец. съвѣтъ, защото не е отъ монополджитѣ, които сами имаха право да занимаватъ по три служби!!!

Тия сж пѣщата които видѣхме въ общъ преглѣдъ, безъ обаче нѣкой отъ нашитѣ доктори да е писалъ до днесъ поне два реда върху това!!

Тия сж пѣща, за които и най безчувственитѣ трѣбаше да ся стреснатъ, а нашитѣ доктори показаха такава апатия, която навѣрно заслужва осжждение отъ общото мнѣние.

Ний съ пълно съжаление пишемъ горнитѣ редове върху този немаловаженъ въпросъ, съ цѣлъ не да укоряваме нѣкого, а да послужатъ за стимулъ и като исповѣдаме че не сме специални по

тая частъ, обѣщаваме са въ идущитѣ си броеве, спорѣдъ силитѣ си, да дадемъ единъ кратъкъ отчетъ за дѣятелността на Медец. Съвѣтъ до идващето на Г-на Генералъ Грима като главенъ инспекторъ, и като пригледаме неговата организаторска дѣятелностъ до сега.

Повтаряме, жалъ ни е че при 100 доктори Българи, този въпросъ е останалъ да ся повдига отъ единъ простъ смъртенъ като насъ; длъжностъ обаче на всекиго отъ насъ е, да пази както народната парица, така и народната гордостъ.

М Н Ъ Н И Е.

Има въпроси, които могатъ да интересуватъ хората отъ различни политически възгледи различно; но, ще се съгласи сѣкой, че има и такива въпроси, които интересуватъ всички на равно. Такавъ единъ отъ общъ интересъ въпросъ е и тоя за предполагаемий желѣзень пжтъ въ България.

Въ настоящето десетолѣтие на днешний вѣкъ, като изключимъ въпросътъ за освобождението ни, който го рѣши побѣдоносното руско оржие, Българ. народъ е рѣшилъ вѣчь два отъ подобна важностъ въпроса — създаването на Конституцията и преврата, а сега му се полага да рѣши и третий въпросъ за желѣзния пжтъ.

Снощи кжсно, токо преди затваряне заседаниеето на така нареченото народно събрание, се раздаде на представителитѣ единъ, колкото кратъкъ по обемътъ си, толкова напроотивъ по огромнѣ по послѣдствията си за народното ни бждѣще, законопроектътъ за желѣзния пжтъ Свищовъ — София — Кюстендилъ. И азъ мисля, че ако да нѣмаше и нищо друго, което да накара сѣкиго, а, въ това чело, и самитѣ представители, да се позамисли, то и самото раздаване на тоя толкова важенъ законопроектъ, токо що не предъ денъ на затварянето настоящата сесия, е достаточнѣ за да накара сѣкиго да посбере челото си. Това толкова по скоро има причина да стори сѣкой, като знае, че може и тоя жизненъ въпросъ да се рѣши отъ събранието така лѣкомислѣнно, както и много други до сега, подъ влиянието на страхътъ, за да не направятъ министритѣ и него кабинетенъ въпросъ и да не са разехрдатъ и си дадатъ оставкитѣ.

Тука му е, мисля, мѣстото да забѣлежа на г. г. представителитѣ това, че тѣ не трѣба да се стряскатъ по подобни плюски, защото властницитѣ бягатъ само отъ мотиката и ралото, а никакъ не и отъ министерскитѣ мѣлки столове.

При по маловажнитѣ въпроси, най послѣ по различни съображения, могли би до пѣкадѣ и да се извинаятъ подобни отношения и грѣшки, и то само защото тѣхнитѣ лопи послѣдствия често недостигатъ до най обширенъ и отчаснѣ размѣръ; но никакъ и подъ никой слу-

чай не би могла да се извърши възможната гръшка по въпросът за желязния път. Възможният убийствен сдѣствия отъ погръшното разрѣшение на тоя въпросъ ще чувстваме силно не само ние, напътѣ дѣца и внуци, но и напътѣ пря-прявнуци. Предъ видъ на голѣмото значение, което иматъ желязницитѣ въ живота на народитѣ, умнитѣ хора сж казали, че въ предшнитѣ времена народитѣ се заробваха, оковаваха чрезъ грубата сила, а въ новитѣ времена чрезъ шинитѣ на желязнитѣ пѣтища, и че това второто заробване е по опасно и безнадежно. Въ подкрѣпление на тая истина, имаме за най краснорѣчивъ и най жалостенъ примеръ братскии ни сѣрбски народъ, който се освободи отъ турцитѣ, но се зароби чрезъ желязний път на Австрия.

Какво се представява за рѣшение чрезъ тоя законопроектъ, „за желязний път Свищовъ—София—Кюстендилъ“? Отъ пръвъ път, като прочете човѣкъ тоя проектъ, нѣкакъ като че ли не намира въ него нищо лошо, опасно. Сичко ще се прави и върши, но най сѣгше ще се представи пакъ на одобренieto на народното събрание. Нима може да бжде нѣщо по честно и по гарантно отъ това за рѣшението въпроса въ интересътъ на Бѣл. народъ и на неговото бждуце? Но ако го прочете човѣкъ още веднаждъ и дваждъ и тѣй пататакъ, то той непременно ще открие въ него много работи и заплитания, които ще му дадатъ да разбере, че въобще работата не е така проста и лесна. Ще открие, че правителството е обмотало работата въ тоя законопроектъ така искусвенно, щото съ приеманьето на сѣщии, безъ да би се осѣтилъ нѣкой, би се предрѣшили два въпроса на веднаждъ: правенъето на желязний път, и то непременно тоя—Свищовъ—София—Кюстендилъ—а не други, и отдаванъето на самата направа, а да народното събрание въ бждушката сесия ще остане само да потвърди направенитѣ търгове.

И какво друго значение могатъ да иматъ 1-й и 9-й членове въ тоя законопроектъ при сѣществуванieto на още седемътъ между тѣхъ? Не е ли, това да заблуди умоветѣ?

Първий членъ казва: „Възлага се на правителството да пристѣпни незабавно къмъ приготвителното и всестранно изучаване на желязницата Свищовъ, София, Кюстендилъ.“

За това изучаване се отпущатъ на правителството 350000 лѣва;“

А членъ 9 казва: „Сичкитѣ задължения, които би зело правителството по въпросътъ на желязницата, сж безсилни ако тѣ станатъ безъ утвърдението на народното събрание, а какво казватъ другитѣ членове отъ 2—8? Казватъ че правителството сѣщевременно ще направи поемнитѣ условия само, ще влѣзи въ споразумение съ разни предприемачи, биле частни лица, биле компании, ще произведе търгове, ще сключи контракти и послѣ сичко това ще свика II сесия на народното събрание за да рѣче аминъ, като представи тогава и докладъ за задълженията по мѣжду народната линия и Русчукъ варненската желязница. Казахъ че ще се свика II сесия да рѣче аминъ, защото и въ преамаливий чл. 9, най послѣ, не са казва, че задълженията, които земе правителството ще останатъ безъ сила, ако не се утвърдятъ отъ народното събрание, а казва, че задълженията ще бждатъ безъ сила само

тогава, ако станатъ безъ утвърдението на народното събрание. Между: останатъ и станатъ има голѣма и сѣществена разлика. И тога можели да се каже, че не е направено безъ особена цѣль отъ страна на правителството, толкова повече като не е оставило и време да си размислятъ представителитѣ по охално върху тоя въпросъ?

Подобно рѣшение на тоя въпросъ, би противорѣчило най рѣзко, не само на общеприетитѣ основи въ държавното домакинство, но и на ония отъ частното домакинство. Това би запримичало, като работата на оня домакинъ, който направя къща, преди да си направи предварително самъ смѣтката: като каква къща му трѣба, гдѣ имѣнно трѣба да я положи, съ колко стан трѣба да стане, колко и какъвъ материалъ му трѣба и колко пари ще го коштува, и най сѣгше достигва да го продаватъ на пазаря заедно съ домочадието му и послѣднитѣ му дриши за издѣлжение дълговетѣ му.

Като е това така, ще ли могатъ и трѣба ли да направатъ народнитѣ (?) представители подобно нѣщо и съ бѣлгар. народъ? Ще ли смеятъ да приематъ тоя законопроектъ и съ него заедно да решатъ и самото правяне на желязний път, преди да видѣтъ и изучатъ сами: сдѣствието отъ студитѣ по тая линия, поемнитѣ условия, струванieto на линията, какъ стоимъ съ задълженията за международната линия и съ ония за русчук. варненската желязница и пр.? Ще може ли народ. представители да дозволятъ това нѣщо, когато видѣхъ и сами какви злоупотреби сж ставали до сега и съ много по малкитѣ държавни предприятия? Ще могатъ ли, казвамъ, като знаятъ и това, че това дѣло най послѣ не е отъ обикновенитѣ, които могатъ утрѣ до-година или до друга да се поправятъ безъ особни щети, а е дѣло, което може да се натовари на Бѣлгарскии народъ така, щото да не може никога да вдигне глава?

Най послѣ петрѣба да се забравя и това обстоятелство, че въ настоящата сесия на народ. събрание не се представлява цѣлий Бѣлгарски народъ, а при рѣшението на такъва жизненъ въпросъ, трѣба да се обрѣца сериозно внимание и на това обстоятелство. Между представителитѣ има избрани съ по 5-25-50 гласа, шестнадесетъ мѣста има вакантни и най голѣмий окръгъ Софийскии, които дава 8 представители, по нѣма ни единъ въ събранието.

Но какво трѣба да се направи, ще попита нѣкой?

По мойто мнѣние, ако не е възможно иначе, трѣба да стане сдѣдуюцето: да са натовари правителството да направи своитѣ студии (само да не куни готовитѣ на Г. Аджиопова) по рѣшената линия, да приготви поемнитѣ условия, както да направи смѣтка, колко ще коштува тя и да представи послѣ цѣлата работа за понаташното разрѣшение въ идущата — било рѣдовна, било извънрѣдна — сесия на народното (?) Събрание, като се задължи да представи сѣвременно подробенъ докладъ за задълженията на Бѣлгария по между народната линия, на Русчук. вари. желязница, както и за другитѣ задължения на държавата ни. При това не би било излишно, да се задължеше правителството щото, да обнародва сичко казано най малко три мѣсеца преди свикванieto идущ. сесия, за да се даде време да се изучи въпросътъ по добръ и по зрѣло.

Само по тоя начинъ може да се гарантира доброто и ползливото разрѣшение на въпроса.

Такова бѣ и рѣшението на II. обик. народно събрание по тоя въпросъ.

София, 8 Февруарий 1783 год.

Н. Суинаровъ.

НѢЩО

за

Храната на човѣческото тѣло.

(Продължение отъ брой 56)

Тѣлото ни тласкано отъ жизненната дѣятелность, постоянно губи отъ собственитѣ си капеталъ, който трѣба непрѣменно да се набавя, ако човѣкъ не иска, като марнотратникъ, който постоянно дава а нищо не зема, да са изгуби съвсѣвъ. Въ това промѣнение иска, щото колкото се зема, толкова и да се дава; защото ако приема е по малкъ отъ даванieto, то бързо ся явива гладътъ въ тѣлото. — Животнитѣ могатъ да търпятъ безъ храна, до когато изгубятъ $\frac{2}{5}$ отъ тежестъта на тѣлото си; за човѣка ся казва, че умира въ часътъ, когато изгубялъ $\frac{1}{4}$ отъ тѣлесната си тежестъ. Отъ опитъ е така сѣщо доказано, че човѣкъ работникъ изгубва въ день — когато нищо не яде двадесетъ и четвъртата частъ отъ тежестъта си; ако сдѣдователно човѣкъ теги 96 оки, изгубило би ся въ 24 часа 4 оки отъ тѣлото му; тѣли 4 оки трѣба да ся натъкмяватъ всѣкий день, ако иска човѣкъ, да не изнурява силитѣ си; нѣкои учени казватъ, че всичко, което депоноши излѣзва изъ човѣческото тѣло, било 14 та частъ отъ тѣлесната тежестъ.

Набавянieto на всичкитѣ загуби на човѣческото тѣло, наричаме *хранение*. — За хранение, неизбежно е нужно храна и пилия.

Всѣки човѣкъ е сдѣдовател. отъ части строителъ на тѣлото си, което не е нищо друго, освѣнъ промѣна на храната. Хранеме ли тѣлото си съ сурови и груби храни, то и тѣлото ще е таково; колкото повече проси храни употребляватъ народитѣ, толкова по-сурово бива тѣхното тѣлосложение а особно, че това и душевно влияние — кой може да откаже това, послѣдното? — Койго има коние, овци, кози и пр. той много добръ знае колко влияние храната за качеството на вълната и козината. Ами кой не знае какъвъ душевенъ оборотъ прави стаканъ чай, вино, пиво и тѣмъ подобни птия?

Отъ това ясно се види, колко ползливо е за човѣческото тѣло промѣненieto на хранитѣ, и всѣкой би трѣбвало да знае поне най ползливитѣ за това нѣща. Става ли човѣкъ за управител на нѣкоя парна машина, която той нито изъ вътрѣ нито отъ вънъ познава? Вѣрно е, че не може! Ами на човѣка, не е ли повѣрена отъ Бога, много по искусна и по-добра машина? И колко много човѣци има въ свѣта, които или малко знаятъ или нищо незнаятъ за урѣжданieto и управленieto на тѣзи машина? Чудно ми е, сдѣ. че много хора отъ непознаване машината сж строшаватъ или поврѣждатъ или пѣкъ твърдѣ нерѣдовно управляватъ? А кому врѣждатъ съ това? Сами на себѣ си.

III Съ какви чудни храни ся хранимъ?

Единственната и достатъчната храна на всѣки младъ гражданинъ по земното кълбо, е *млѣкото*. Знаеме ли подробно или химически отъ какви нѣща е съставено млѣкото, на частътъ ще ся усѣтимъ и отъ какви вѣщества е направено човѣческото тѣло; а пѣкъ, знамъ ли, кои сж вѣществата, отъ които е направено тѣлото ми, тогава лесно ще ся усѣта, съ какво трѣба и да го храна, за да ся дотъкмяватъ неговитѣ загуби.

Прѣди всичко ще обрнемъ внимание на млѣкото, като храна най проста и най потребна. Когато познаемъ отъ какво е съставено то (млѣкото), лесно ще знаемъ и състава на човѣческитѣ храни и тѣхното дѣйствието. Млѣкото съдържа всичкии жизненни вѣщества, отъ които може да ся усгрои човѣческото тѣло; ако едно или друго вѣщество потребно на тѣлото би липсувало, трѣбвало би, дѣтето въ какъ време да загина. Ако напр. да нѣмаше въ млѣкото никакъвъ *варъ*, не би можали да станатъ коститѣ твърди и сдѣствието отъ това щеше да е, ч. дѣгнскиитѣ кости или щѣха да са строшатъ или пѣкъ искриватъ. За туй нѣщо ученитѣ са правили много опити съ животни, които сж хранили съ храна, отъ която е липсувало *варъ*. И за чудо, животнитѣ натлъствали, нѣ коститѣ имъ ставали все по-мѣтки и по-мѣтки до тогава, до когато ся промѣнявали въ *руцелъ*; животнитѣ като неможали да се държатъ на руцелни крака, падали на земята и неможали да ходатъ. — Какво значи това, когато дѣцата лижатъ варъ или ядатъ тибширъ?

Ако да немаше въ млѣкото *фосфоръ*, запалителното това вѣщество, което всѣкога виждаме на кибритевитѣ главички, не щѣха да иматъ зкбитѣ и коститѣ доволно хранителни вѣщества, да, нито мозъка нещѣше да може, да ся развива тѣй, както трѣба.

Ако въ млѣкото да ся венатрѣваше распушено *жельзо*, умрѣло би дѣтето отъ болѣстѣта тѣй нарѣчена хлорозисъ (блѣдна немощь); червената боя на кръвѣта произлиза главно отъ жельзото, а недостатъка на това послѣдното причинява болѣстѣта, която даже и за възрастни хора врѣдителя; употрѣбяване храни или лѣкарства съдържачи жельзо, сж въ случай най добрата помощъ.

Ако въ млѣкото да немаше *сѣра* (кююртъ), не можало би да имаме и *жельсика*, която въ употрѣбяване на храната играе доста голѣма рола.

Ето, тукъ показаме само на нѣкои нѣща, отъ които е съставено млѣкото, които ний обикновенно и не мислиме за храна; защото кой е овни, комуто дохожда на умъ, че той всякий день яде, фосфоръ, жельзо, варъ, сѣра, за това много го не сж и сънували даже. Въ сѣ това не сме свѣршили още, чловѣкъ по по край тѣзи вѣщества яде и други много по чудни нѣща, като *Калий*, *Натрий*, *Магнезиумъ* и *флоръ*. Въ кои сж главнитѣ чести на млѣкото? Вѣрвайте, че почти ся боя да ги изрѣжъ, защото ми е страхъ да ся не иземѣ нѣкой. Тѣ сж: *кислородъ*, *водородъ*, *азотъ*, вситѣ три вѣщества сж тѣй невидителни, както е не видимъ и въздуха, заедно съ тѣхъ е и едно твърдо вѣщество варѣчено *ваглеродъ*, което не е нищо друго, освѣнъ чистъ въглентъ, отъ всички гѣрѣзанни вѣщества е направено млѣкото и тѣ сж основата, на която е съградено чловѣческото тѣло.

„Добрѣ“ ще рѣжътъ мнозина, „Като е така, то много лесно, ще зема такава рецепта и всякога ще си правя това ястие. Не ли трѣба да туря, колкото трѣба въглеродъ, кислородъ, водородъ, малко сѣра, фосфоръ, варъ и пр. и пр. то много добрѣ ще си направя и ще ямъ вѣскога, защото е хранително и съдържа всички хранители за чловѣческото тѣло вѣщества.“

Добрѣ, приятелю, много добрѣ; но по този начинъ ще си направя прахъ, който много лесно би останалъ да виси въ гърлото ти и неговата първа порция, отгървала би тя не само отъ здравнето ти, нъ и отъ живота ти.

„Каква полза отъ учението? Какво ще ми помогне това, което чета, когато знамъ, какво трѣба да ямъ, а не смѣя и не мога да го ямъ?“

(Ще слѣдва).

К. Т. Геновъ.

ДОПИСКИ.

Лѣсковецъ 9 Февруарий 1883 г.

Г-не Редакторе!

На 3-й Февруарий се качиха нѣколко ученици на звараницата и клепахата тѣй силно, щото се нечуваше въ училището какво се приказва; азъ имъ казахъ да слѣзатъ и само единъ да остане да клепа, което и направиха; като злѣзоха, видѣ ги една жена и имъ каза: че мене не трѣба да слушатъ, защото азъ не съмъ чорбаджия, а за себъ си казвамъ: азъ съмъ чорбаджийка, клевете скоро! ученицитѣ я послушаха. Обърна са къмъ мене и ми навика: „върви ти въ училището, ти не заповѣдаваш тука, азъ съмъ чорбаджийка, и азъ заповѣдамъ тука на това село а не ти“, азъ и казахъ не ти се бъркамъ въ чорбаджийка, но бѣди по притойна и ако имашъ нѣщо, нека се споразумеемъ, тѣй ли? Азъ ще ти сега покажа, чакай ти. Слѣдъ половинна часъ дохожда и мѣжтъ Х. Цаню Х. Московъ (иметь) въ училището, сграба ме съ рѣцѣтъ си, налѣга и почна да ме бие силно, а ученицитѣ се испоплашиха и почнаха да плачатъ и викатъ.

Господине редакторе! да ви исприказамъ сичкиятъ звѣрства, които направя съ мене кметъ, прѣдъ очитѣ на сичкиятъ ученици въ часъ на прѣподаването ми, то би била голѣма една драма, която би достойно прѣдставлявала тиранитѣ на врѣмето на Хунитѣ и Авари, нъ съ една дума, той ма би грозно. Като думаше: азъ съмъ чорбаджия тука, азъ заповѣдамъ тука“.

Азъ го обадихъ, но сички ония които ги е билъ, казватъ: „бошь лафъ“ той би веднѣшъ и мене и жечата ми и като го обадихме и дойдохме на сѣдалището, тѣй сѣди до сѣдната, а сѣдната се навика на назъ и наослѣдъкъ се нищо не свѣрши, а сега му сж сичкиятъ и роднини по канцеларитѣ.“

Азъ се надѣя че правдата побѣждава, нъ въ противенъ случай, ще рѣка като нашия Спасителъ при умираването си: „Огче опрости имъ, защото незнаятъ какво правятъ“.

учитель въ г. Лѣсковецъ

Стефанъ Величковъ.

Троянь 8 Февруарий 1883.

Г-не Редакторе!

Съ настоящето си вѣма нищо друго да ви съобща, освѣнъ, че прѣди нѣколко дни, като ходихъ по частната си работа въ г. Ловечъ и когато вървѣхъ по улицитѣ, видѣхъ въ вѣско *юлие* по пѣтицата че бѣха

прѣснати телеграфни ленти. Почудихъ си, какъ може да бѣде това, *телеграфнитѣ тайни*, да ся прѣскаятъ по пѣтицата, нима не трѣбваше да ся изгорятъ отъ управлението, си помислихъ азъ. Въ това врѣме краката ми ся сплѣтоха въ една—до три аршина дълга лента—наведохъ ся и жъ зехъ. Кога жъ прочетохъ, защото знамъ да чета съ тел. букви, видѣхъ, че ти съдържаше двѣ пълни депеши, една изъ Свищолъ, до търговецъ Цанко Мариновъ въ Ловечъ, а другата до бившиятъ окръженъ управителъ въ сѣщия градъ. Климнахъ съ глава и жъ турихъ въ *джебъ*. Искахъ да напечата буквално телеграмитѣ, нъ тѣй като знамъ, че тѣ съставляватъ тайна, то ги и примѣчавамъ, та че ако желае глав. тел. пощ. управл. да ся увѣри въ истинността на горнитѣ редове, то незатайвайте имято ми—азъ ще ся постарая, да ги исприкамъ.

Х—У.

С. Дѣското (Търновско) 1 Февруаръ 1883 г.

С. Дѣското лежи 6 часа далечъ отъ В. Търново, на сѣвѣро-западъ на възвишено и добро мѣстоположение, на една равнина съ чистъ и здравъ климатъ. Отъ къмъ водата малко оскудни въ селото вътре, въ мерата си имать добри и сладки води; почвата му е добра, ражда добро жито. Това село прѣди войната е било исключително населено съ Турци и е брѣло около 180 къщи; во врѣмето на войната се съсинало и изгорѣло окончателно, но послѣ когато са завърнали турцитѣ слѣдъ сключаването на мирѣтъ, почнали да продаватъ на Българитѣ, което днесъ брѣи около 120 къщи Българитѣ отъ православно вѣроисповѣданне. Половината почти на преселѣниците са изъ С. Самоводени, а останалитѣ изъ Дреновскитѣ колиби.

Подъ ръководството на своятъ вѣщъ свещеникъ, съ когото имать честта да ся срещна и разговора, можихъ да го уцѣна че той нацѣлно отговаря на звание то си; и нѣкой други отъ селенитѣ ми расприваха за неговото неуморимо старание за съграждането на новата си красна черква, която съградиле 1881 г. като ирасходвали за направата и вътрѣшно украшение до сега около 100 хиляди гроша, за което ми казваха че подали прошение въ министерството на вънкашните дѣла и исповѣданieto за 3 хиляди франка едноврѣмenna помощъ да имъ са отпусне, за да ся помогнатъ на дълга, за което ми расприваха че имъ са отговорило още миналата година чрезъ митрополитата отъ министерството, просбата имъ са зела въ внимание и когато са потвърди новия бюджетъ, ще са удовлетвори, но и до днесъ вѣма още нищо.

Училище нѣмать, дѣцата имъ са събиратъ въ една стара турска къща, която са нахожда въ черковния дворъ, и никакъ не е удобна за таково заведение, даже и много врѣдителя на здравнето на ученицитѣ. Учениците които посѣщаватъ училището са около осемдесетъ; учителя имъ е едно младо момче отъ С. Самоводени, доста развитичко и старателно, нъ малко полза може да принесе по не удобното помѣщение, колкото и да са старае. Добрѣ би било ако почитаемото министерство имъ отпуснеме пзискуемата имъ едноврѣмenna помощъ, която повѣчето ще служи за насърчване на селените, да поисплатятъ дългитѣ си и да могатъ да ся направятъ едно училище.

Единъ пѣтицисъ.

Пишътъ ни изъ София отъ 8 того:

Закона за печата замина безъ никаква кауция и други измѣненія отъ Държавний Съвѣтъ. Отношенията мѣжду рускитѣ и български министри много се обтѣгнаха на послѣдне и кризата е почти неизбежна. Вчера се внесе бюджета, но и до днесъ, до обѣдъ сж свѣршили само щата на Държавний Съвѣтъ. Днесъ прѣдъ обѣдъ Събранието държа тайно засѣдание, съ цѣлъ да се споразумѣятъ върху заплатитѣ на чиновницитѣ и до колкото можихъ да разбера, дошло се до заключение: на чиновницитѣ, които зематъ до 5,000 лева, да се намалѣтъ заплатитѣ съ по 10 %, а на ония, които зематъ повече — съ по 15 %, като сж исклучили отъ това число предѣдателя на Върховний Касацъ. Сждъ и главнитѣ секретари при министерствата.

Вчера Цачевъ и Шивачевъ се скарали въ Събранието и . . . . . Снощи подписаха около 20 — 25 души едно прошение до Н. В. Кнѣза, че не щѣтъ Теохарова и, че на мѣстото му искатъ Горбанова!

Теохаровъ си далъ оставката на Со-

болева, по послѣдний отказалъ да я приеме, като забелязалъ, че Теохаровъ ще падне съ него заедно.

РАЗНИ

Какъ живѣялъ Гамбета. Обикновенно Гамбета си лѣгалъ да си късно. Сутрена, кога се събуждалъ, слугата му донасялъ писмата и вѣстницитѣ, които той прочитвалъ набързо въ лѣглото. Като се облѣчалъ, той оставалъ часа до 10 прѣди пладитъ въ спалнята си, гдѣто пишвалъ пѣквки си бѣлѣжки за „Републик-Французъ.“ Въ 10 часа се явявали при него приятелитѣ му, съ които той се спривалъ, но не пропусчалъ нито единъ день, щото да се неупражни съ кого и да било, около 15 минути, въ фехтование (бийние съ сабя), което било за него необходимо поради тѣлестината му. Часа на 11 Гамбета си похвалвалъ и слѣдъ закуса явявалъ се Дюманженъ за да му научава неговитѣ политически длѣжности. Дюманженъ се билъ запозналъ съ Гамбета въ 1870 г. Като избирателенъ агентъ, и отъ тогазъ никога не се раздѣлялъ съ Гамбета. Врѣмето си лѣгалъ пладитъ Гамбета почти вѣскога посветявалъ на засѣданията на камарата. Въ домашний кръжъ Гамбета бивалъ твърдъ любезенъ съ приятелитѣ си и крайно снисходителенъ къмъ своитѣ слуги. Всички го обичали и почитали. Веднѣжъ на обѣдъ, единъ отъ познаницитѣ му казалъ, че той билъ у една врачка, и тая жена, по гледане на книгѣ, предсказала голѣмо премѣжде за Гамбета. Половина на смѣхъ, половина на истина, Гамбета обадилъ на гоститѣ си, че една сомнабула*) била предсказала още на майка му, че тя ще роди единъ синъ, който ще се прослави много въ страната, но който ще умре отъ рѣцѣтъ на жена. Самъ Гамбета, безъ да гледа на свободомислието си, все билъ малко суевѣръ, както Наполеонъ III. Той не веднѣжъ ходялъ при сомнабулата въ улица Турне; същата тая жена му предсказала и насилствена смъртъ. Това било два мѣсеца предъ послѣдното избирателно пѣтувание на Гамбета, въ врѣмето на което (пѣтувание) той, както е известно, билъ много оплашенъ отъ това, гдѣто на единъ митингъ се строполила есградата (издвигнатото мѣсто) отъ гдѣто той произнасялъ словото си. Послѣ Гамбета, въ разговора съ приятелитѣ си, не веднѣжъ се връщалъ къмъ тоя случай, като съгледвалъ въ него лошава знакъ. (Газета Гатцукъ, 1/83 г.)

Сдържанieto на владѣтелитѣ въ Западна Европа. Въ Франция платата на владѣтеля била първи пѣтъ точно опредѣлена отъ императора Наполеона I, който получавалъ (годишно) 25 милиона франка за себе си и 3 мил. за приноветѣ. Премника му, Кралъ Лудовикъ-Филипъ ималъ годишна само 12 мил., а Наполеонъ I вземалъ годишно за себе си и за челядта си 40 милиона. Днесъ главата на Франция, предѣдателя на Французката република приема само 1 милионъ и 200 хиляди франка. Въ Пруссия по бюджета се отпусна заплатата на краля 24 милиона франка, въ Австрия — около 16 милиона франка. Предѣдателя на Сѣверо-Американскитѣ Штати получава около 128 хиляди франка, а предѣдателя на Швейцарскитѣ сѣюзъ—само (10) десетъ хиляди франка! (Газета Гатцукъ, 1/83 г.)

Принцъ Жеромъ Наполеонъ. Той е сега на 61 година. Синъ на Вестфалскитѣ Кралъ Жерома Бонапарта, братъ на Наполеона I, Жеромъ Наполеонъ е получилъ домашно воспитание и като свѣршилъ образованието си, той вѣткнилъ на служба първо въ Виртембергъ. Въ 1847 съ братовчедъ си Луи Наполеона Ж. Наполеонъ се преселилъ въ Франция. Съ избранието Л. Наполеона предѣдатель и послѣ императоръ. Ж. Наполеонъ правялъ изказатия ту въ негова полза, ту противъ него. Ако и да е игралъ на демократъ, той не билъ обичанъ отъ народа. А слѣдъ Кримската война, въ която той не се показалъ юначенъ и билъ принуденъ да се върне несподъ Севастополъ, поради това, гдѣто му веднѣжъ припадло отъ холерина, връщанието му се посрѣщило съ смѣхъ. Той подиръ това повечето време живѣлъ въ омраза съ императора и далечъ отъ него. Въ войната презъ 1870 Ж. Наполеонъ не участвувалъ никакъ, навѣрно отъ страхъ да не му припадне и тоя пѣтъ. Бонапартистската партия никога не се е ослабила на него дори слѣдъ смъртъта на императорскитѣ принцъ, и е настоявала, щото той да се откаже отъ своитѣ права въ полза на сина си Наполеона-Викторъ (21 годишенъ). Ж. Наполеонъ е оженилъ за Клотилда, сестра на Хумберта, Италианскитѣ Кралъ; той не е никакъ примѣренъ мжжъ и, отъ когато се провали империята, съпрузитѣ (които наослѣдъ се готвятъ за корони) престанали да се виждатъ. (Газета Гатцукъ, 2/83 г.)

Съвѣстното образование на двата пола. Въ Инюареката книга на „Русская мысль“ г. Мирополскитѣ разгледва въ една статия съ ениграфъ *colo educates a woman, educates race* (който възпитава жена, възпитава поколѣние), въпроса за образованието двата пола наедно. Автора приповода мѣстията на защитницитѣ и противницитѣ на съвѣстното образование, както въ дожитѣ, сѣрдитѣ, тѣй и въ виспитѣ учебни заведения. Изъ съпоставянието имъ и на основание резултатитѣ, получени въ Америка, той искарва слѣднето: Дѣвоикитѣ сж способни за висшето образование не по-малко отъ момчетата. Никаква безправностъ отъ съвѣстното прохождение университетскитѣ курсъ отъ младежа отъ двата пола не се поражда. Женственността си женитѣ не губятъ, и въ двата пола се развиватъ общественитѣ качества—учтивостта, привѣтливостта и пр. Възможни сж случаи на взаимното привличане, на любовта и работата се свѣршва съ женитѣ, но съ по-голѣма здравина за чести то съпружество, тѣй като младитѣ люди са могли да се познаятъ добрѣ. За съвѣстното образование на половеъте е и това, че при него не сж пузани двойни разноси за поддържанieto. (У насъ сме забѣлжали да върви сполучно отъ нѣколко години насамъ съвѣстното образование на дѣвоикитѣ и момчетата въ Разградското класно училище). Вѣлѣдетвие на всичко казано, съвѣстното образование на двата пола въ Америка вѣска година се расширява и става всеобщо, безъ да се гледа на това, че тамъ има и едно голѣмо число особенни дѣвически училища, на пр. само числото на виспитѣ дѣвически училища е 250 съ около 30,000 дѣвоики-студентки).

*) Сомнабулъ е онзи или онаи, шо става на сънъ, па ходи, работи и говори безъ да се събуди. (прев.)

Най-распространени вестници въ света сж: „Стандартъ“, а създаде него „Дейли-Телеграфъ“. „Дейли-Телеграфъ“ излиза сръдне въ денъ по на 241,000 екземпляра, а „Стандартъ“ се печата сръдне въ 242,063 екземпляра. Вестника „Стандартъ“ е собственостъ на двѣ петънаповръстни дѣла и се намира подъ управленieto на сиротинско сѣдилище.

Варна, 1883

Кр. Ив. Мирский.

Слуха, който са бѣше прженалъ изъ градъ ни, че унѣ нѣкои отъ нашитѣ Българ. офицери биле наследственно отвели изъ хотелъ София една жена, излѣзе съвършено лѣжовенъ. Една безправстенница, като научила да извлѣче нѣколко франгове отъ офицеритѣ, оплакала са, че ужъ била открадната, когато на заранята се намѣрила въ една отъ стаитѣ на хотелъ София! Никой отъ Бъл. офицери не билъ арестуванъ и дѣлото разслѣдовано отъ военния Сѣдъ съ показанията на свидѣтели се прекратило, като се узнало че виновна е самата жена, а не нашитѣ офицери.

Една телеграмма изъ София получена на 12-ий того ни извѣстява, че Събранието приело желѣзницата Свищовъ — София — Кюстендилъ. Не е можалъ вижда са да се отложи този важенъ въпросъ, но толокосъ лесно и бързо се рѣшилъ! Кой нѣма признае че не успѣваме съ гигантски крачки!

Дѣлото на Г. Цанкова, което бѣше назначено да се глѣда на 10. Февр. отъ Врачанския Окр. Сѣдъ, пакъ се отложило за допълнително слѣдствие. Слѣдъ двѣ опредѣления дѣлото останало безъ основа.

Г-нъ Д-ръ В. Радославовъ, който е по настоящемъ въ градъ ни, получилъ отъ Министерството на Вътрешнитѣ Дѣла разрѣшение, да издава новъ вѣстникъ подъ названиеъ „Видѣлица“, на когото мисли скоро да почне издаванетоъ въ Русчукъ. Вѣстника ще излиза два пѣти въ седмицата.

Руссенскитѣ консерватори, като се извѣстили за рѣшенieto на желѣзницата, че ще стане до Свищовъ, а не и до Руссе, поискали да направятъ единъ митингъ, на когото да осѣдятъ това рѣшение и да протестирайтъ. За тѣзи целъ тѣ искали щото и либералитѣ да зематъ участие въ митинга, послѣднитѣ поканени, отказали, защото видѣли невъзможно да се съединитъ въ идѣитѣ; и така митинга на нашитѣ консерватори останалъ за неопредѣлено врѣме. Добръ би било, щото Руссенскитѣ консерватори, да свикатъ едно какво да е събрание, за да се преброжатъ и видѣтъ колко сж, както се видѣхъ либералитѣ че сж болшинството.

Единъ пътникъ, който тия дни миналъ прѣзъ Свищовъ ни съобщава, че почти сичкитѣ ученици отъ първо-класнитѣ училища, преминавали свободното си и златно врѣме въ игране на карти (комарджилѣкъ), въ кахвенцето сръциу новата черкова въ Долния махала. Пѣтника обраца вниманието на тѣхнитѣ учители, да се погрижатъ и прекратятъ това безполезно и вредително занимание на своитѣ ученици, което навѣрно не имъ е извѣстно.

Мнозина искатъ да кажатъ, че Столицата на комарджилѣкъ се принесла изъ Тутраканъ въ София, гдѣто това високо занимание се слѣдвало съ голѣма рѣвностъ и душевна преданностъ! Чиновницитѣ (разбира са не сичкитѣ) въ свободното си врѣме твърдѣ обичали да играйтъ изъ кахвенцетата на комаръ, и пакъ се оплаквали, че заплатитѣ имъ биле малки! Който обича да играе на комаръ, да получава ако ще и по сто лева на денъ, пакъ ще му са виждатъ малко, защото ще ги проиграе въ двѣ минути.

Чиновницитѣ въ насъ, останали крайно наскърбени отъ смаляването на заплатитѣ имъ, съ това се убива и волята имъ за работа; вмѣсто да се наградятъ, смалява имъ са заплатата!

На чиновницитѣ въ София, се прекратили квартирнитѣ пари, които имъ се даваха до 1 Януарий т. г.

Единъ Плъвненски гражданинъ ни испраца едно копие отъ една дѣлга телеграмма, която вижда са да е отпратилъ до Нар. Събрание, до Министерството на Вътр. Дѣла, до Медицинския съвѣтъ и до Бъл. гласъ; въ тѣзи си телеграмма Плъвненскиятъ гражданинъ се оплаква отъ Г-на Д-ра Друмева, когото повикалъ да види баца му, който билъ злѣ боленъ, а той отказалъ. Освѣнъ това той препорѣчва г-на Д-ра за лошъ човѣкъ! Както се научаваме гр. Плъвненъ нѣмалъ особенъ градеки докторъ, а Г-нъ Д-ръ Друмевъ билъ окруженъ докторъ, въ такъвъ случай той не е задълженъ да служи и на градъ; но длъжността чловѣческа изисква да помагаме на ближнитѣ си, разбира са че помощта на единъ злѣ боленъ, ще бѣде по-голѣма и по-свята, въ такъвъ случай да ни са виновати докторитѣ, ако тѣ са предпазватъ защото са застрашени и непритичатъ на помощъ тамъ, отъ дето са хулятъ и позорятъ, защото биле либерали? Ние знаемъ доктори, които не са смѣили ноцно врѣме да излизатъ вѣнъ отъ къщи? Да ли не е въ това положение и Г-нъ Д-ръ Друмевъ въ Плъвненъ, да ли не е и той хуленъ, а сега са вика за помощъ?.... Кой ни е виноватъ, ако незнаемъ да почитаме ония, отъ които имаме нужда?

Споредъ както ни извѣстяватъ изъ София, новия законъ за печата билъ прегледанъ и приетъ отъ Държавний съвѣтъ, потвърденъ отъ Н. Височество и на скоро щѣлъ да се печата въ Държавенъ вѣстникъ. Закона билъ доста строгъ и за престѣпленията се предвиждали двѣ наказания и глоба и затворъ!

ТЕЛЕГРАММИ.

София 12 февруарий.

Желѣзницата Свищовъ, София, Кюстендилъ прета отъ Събранието.

София 14 Февруарий.

Снощи Княза лично затвори първата сессия. Благодарни събранието за банката, смѣтната, тържцата, бюджета, желѣзний въпросъ. Очаква отъ събранието съдѣйствието за изпълнение програмата 1 й Юлий.

ЛВНА БЛАГОДАРНОСТЪ.

Лж 2.

Членовецѣ отъ Разградското Дружество „Развитие“ иматъ честь публично да изразятъ признателността си къмъ бившия си председателъ Г-на Вълнарова, за добрината дѣло има да подари (45) екзем. разни книги на стойностъ 200 гр. за Дружесвенната библиотека и единъ портретъ на *Негово Височество* Български Князь.

Сжщо и на слѣдующитѣ Г-да, които благоволиха да пожертвуватъ на именния си денъ за в. полза на дружеството именно: Г-нъ Григорий Петровъ 5 сребърни рубли и Г-нъ Георги Рачевъ 3 рубли сребърни.

Разградъ 5 Февруарий 1883.

За членовецѣ: *Славовъ.*

ИЗВѢСТИЕ.

Подписаниитъ имамъ честь да извѣстя, че съмъ прѣвелъ и ще напечатамъ поскоро единъ обширенъ учебникъ по праволинейната и сферическа Тригонометрия отъ Любзенъ и Логаритмическо-тригонометрически таблици както и

таблици за квадратнитѣ и кубически числа.

Виднѣ, 3 Февр. 1883 год.

Т. П. Митевъ.

ОБЪЯВЛЕНИЕ.

Продавамъ ханѣтъ си находящия са въ землицето П. Трѣмбешъ, състоящъ отъ 4 стаи, 2 дюгеня, маза, сайвантъ, оборъ, плевникъ, дворъ, 2 хамбаря и съ 100 дюл. нивя и 25 дюл. ливади; желющитѣ да го купятъ да са отнесатъ направо до притежателятъ му въ г. Г. Орѣховица.

Х. Панаиотъ Х. Станчевъ.

ОБЪЯВЛЕНИЕ.

Долоподписаниитъ имамъ честь да извѣстѣ на публиката че съмъ отворилъ адвокатско писалище, въ улица Соборна Лж 196, и ся натоварвамъ съ всякакъвъ родъ процесии за разслѣдване прѣдъ сѣдилищата въ София.

За консултации приемамъ отъ 3 до 5 подиръ пладне.

София, 25 Януарий

Д-ръ Я. Геровъ.

ИЗЛѢЗЕ ОТЪ ПЕЧАТЪ

ГЕОМЕТРИЯ

и

ЧЪРТАНИЕ

за

Долнитѣ классове на сръдни учебни заведения и тринклассни училища

Второ издание преработено спорѣдъ най послѣднитѣ дѣйствиущи програми за училищата; Геометрията е поправена и допълнена съ рѣшение на всички численни и чъртежни задачи, съ прибавление на края на книгата сборникъ отъ задачи тоже рѣшени. Съ 345 чъртежи.

Съставилъ

А. Тодоровъ.

(Второ, поправено и допълнено издание).

цѣна 2 л. 50 стот.

ИЗДАВА

Книгопродавницата на Н. Тодоровъ

Въ Търново гдѣто ще са намира за проданъ.

ИЗЛѢЗЕ ОТЪ ПЕЧАТЪ

КАЛЕНДАРЧЕ

ЗА

1883

ГОДИНА

въ двѣ печатни коли

Съдържа всѣкакви повини.

чрѣдилъ

Ив. Р. Зриновъ

издава

Костантинъ Н. Днамджиевъ

отъ Г. Орѣховица.

(второ издание)

Цѣна 30 стотинки.

ЗА ВѢЧНИЯ КАЛЕНДАРЪ

Ако има нѣгдѣ още записани имѣна нека са испратятъ часъ по скоро до редакцията на „Славянинъ“ въ Руссе, за да се помѣстятъ въ края на календаря.